

RNN

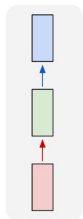
Sieci rekurencyjne i
modelowanie sekwencji

Modelowanie sekwencji

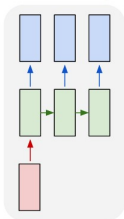
- Dane sekwencyjne lub zależne od czasu: sygnał audio, tekst, ruch obiektów, EEG, ...
- Modelowanie sekwencji: generowanie tekstu (chatboty), generowanie muzyki, etykietowanie obrazów, sterowanie ruchem robota, ...
- Przetwarzanie sekwencji: maszynowe tłumaczenie, rozpoznawanie mowy, rozpoznawanie pisma, przetwarzanie strumieni wideo, ...
- Klasyfikacja sygnałów czasowych, wykrywanie wzorców w sekwencjach, predykcja (np. przewidywanie notowań giełdowych)

Modelowanie sekwencji

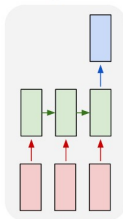
one to one

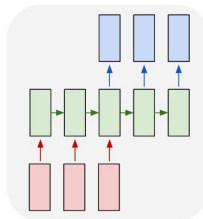
one to many

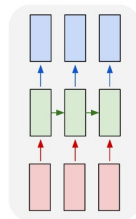
many to one

many to many

many to many

- sieci jednokierunkowe: wejście i wyjście o stałym rozmiarze
- generowanie sekwencji dla pojedynczego wejścia, np. opis obrazów
- sekwencyjne wejście: np. klasyfikacja tekstów
- wejście i wyjście sekwencyjne:
 - bez dopasowania ramek, np. tłumaczenie maszynowe, rozpoznawanie mowy
 - z dopasowaniem ramek (*alignment*), np: etykietowanie ramek

video

Modelowanie sekwencji

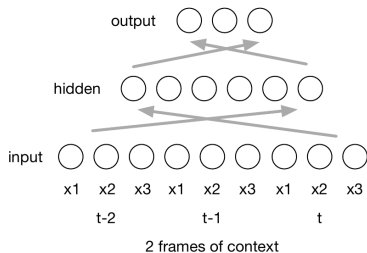
- MLP: dodanie **stałego kontekstu** do wejścia: np. 2 ramki z lewej i prawej (poprzednie i przyszłe wektory wejściowe)

$$\hat{\mathbf{x}}^t \leftarrow [\mathbf{x}^{t-2}, \mathbf{x}^{t-1}, \mathbf{x}^t, \mathbf{x}^{t+1}, \mathbf{x}^{t+2}]$$

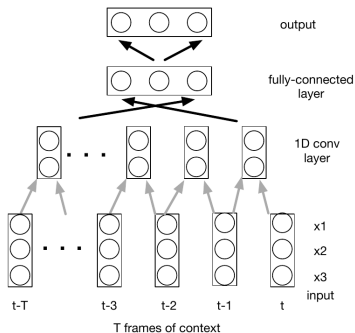
- CNN: splot względem wymiaru czasu, stały kontekst odpowiada wielkości efektywnego pola recepcyjnego w wymiarze czasu.
TDNN (*time-delay neural network*) model ze splotem 1D w domenie czasu.

Uczenie sekwencji z MLP i CNN

MLP

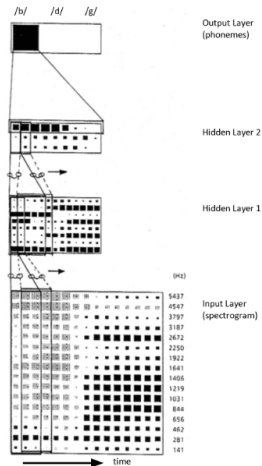

TDNN

Źródło grafik: Steve Renals, Machine Learning Practical — MLP Lecture 9

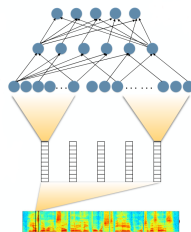
TDNN (Waibel, 1987)

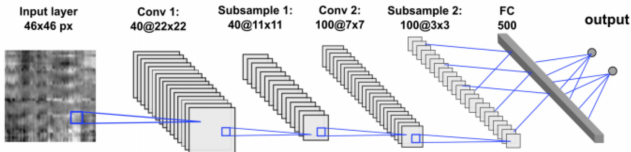
Alexander Waibel, *Phoneme Recognition Using Time-Delay Neural Networks*, 1987.

Przykłady

Model akustyczny, rozpoznawanie fonemów z nagrań audio

Analiza sygnałów EEG, CNN + widma EEG

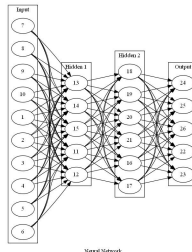

Nurse, E., Mashford, B. S., Yepes, A. J., Kiral-Kornek, I., Harrer, S., & Freestone, D. R. (2016). Decoding EEG and LFP Signals using Deep Learning: Heading TrueNorth

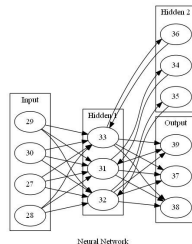
RNN

- **Sieci jednokierunkowe**
używają jedynie kontekstu o skończonej długości, nie są w stanie wykryć zależności w dłuższych okresach czasu (*long-term*)
- **Sieci rekurencyjne (RNN)**
posiadają połączenia do wcześniejszych warstw, wyjście w chwili t zależy od stanu z czasu $t - 1$

Sieć jednokierunkowa

Sieć rekurencyjna Elmana

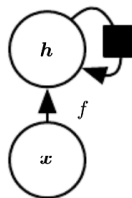
Stan ukryty jednostek RNN

$$\mathbf{h}^t = f(\mathbf{h}^{t-1}, \mathbf{x}^t; \theta)$$

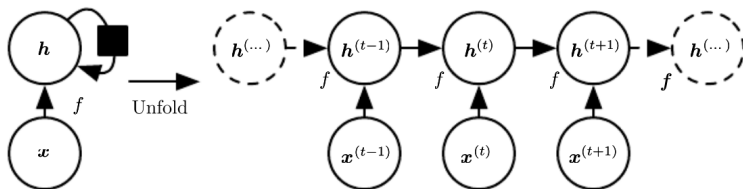
- neurony z połączeniami rekurencyjnymi działają jak pamięć - potencjalnie są w stanie modelować relacje występujące z dowolnie długim odstępem czasowym (nieskończony kontekst)

$$\mathbf{h}^t = g(\mathbf{x}^t, \mathbf{x}^{t-1}, \dots, \mathbf{x}^1)$$

- wektor $\mathbf{h}^t$ tworzy skompresowaną reprezentację sekwencji, mapuje dowolnie długą sekwencję na wektor o skończonej długości
- stan początkowy $\mathbf{h}^0$ może być interpretowany jako dodatkowy sygnał wejściowy, typowo inicjowany zerami

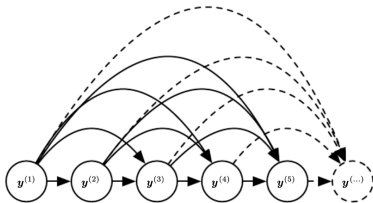
Rozwinięcie rekurencji w czasie

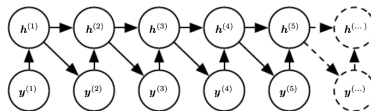
Rozwinięcie sieci RNN do postaci sieci jednokierunkowej, gdzie wagi połączeń są współdzielone

Efektywność kodowania

- Sieć RNN z rekurencją w warstwach ukrytych spełnia wymagania **uniwersalnej maszyny Turinga**
- Ilość parametrów opisujących stan **h** ma wpływ na wielkość pamięci ale nie musi zależeć od długości sekwencji

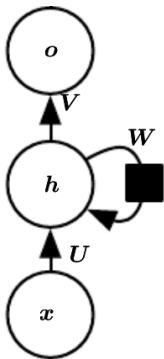

pełny model sekwencji, ilość parametrów $O(k^T)$

RNN, stan obecny zależy pośrednio od stanów z przeszłości, ilość parametrów stała względem dł. sekwencji $O(1)$

Sieć z jedną warstwą rekurencyjną

$$o_k^t = \text{softmax}_k \left(\sum_{r=1}^k v_{kr} h_r^t + b_k \right)$$

$$h_i^t = \sigma \left(\sum_{j=1}^d u_{ij} x_j^t + \sum_{r=1}^k w_{ir} h_r^{t-1} + b_j \right)$$

To samo zwięźlej w zapisie macierzowym

$$\mathbf{o}^t = \text{softmax}(\mathbf{V}\mathbf{h}^t + \mathbf{b}_2)$$

$$\mathbf{h}^t = \sigma(\mathbf{U}\mathbf{x}^t + \mathbf{W}\mathbf{h}^{t-1} + \mathbf{b}_1)$$

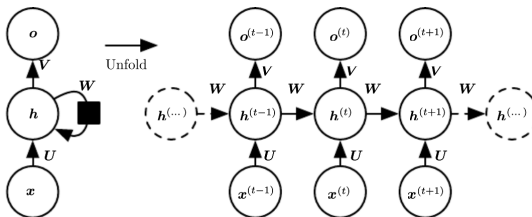
$\mathbf{x}^t \in \mathbb{R}^d$ sygnał wejściowy w chwili t

$$\mathbf{U} \in \mathbb{R}^{d \times k}, \quad \mathbf{W} \in \mathbb{R}^{k \times k}$$

d ilość wejść sieci

k ilość neuronów w warstwie ukrytej

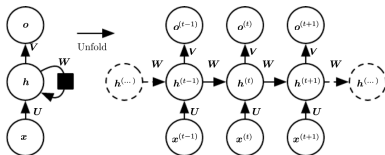
Wsteczna propagacja w czasie

- Rozwinięta sieć odpowiada głębokiej sieci jednokierunkowej ze współdzielonymi wagami **W , V , U**
- BPTT *backpropagation through time* - trening za pomocą wstecznej propagacji odbywa się analogicznie jak w jednokierunkowych sieciach.

Źródło grafiki: Goodfellow, *Deep Learning*, 2016

Wsteczna propagacja w czasie

Funkcja kosztu dla całej sekwencji:

$$L(\{\mathbf{x}^1, \mathbf{x}^2, \dots, \mathbf{x}^\tau\}, \{\mathbf{y}^1, \mathbf{y}^2, \dots, \mathbf{y}^\tau\}) = \frac{1}{\tau} \sum_t L^t$$

L^t - koszt w kroku t (np. cross-entropy) zależny od $\mathbf{x}^1, \dots, \mathbf{x}^\tau$

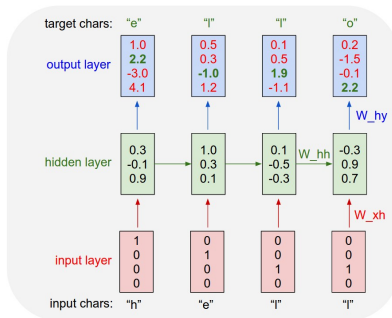
$$\partial_w L = \sum_{t=1}^{\tau} \partial_w L(y^t, o^t)$$

Aktualizacje wag są akumulowane dla sygnału błędu propagowanego w kolejnych krokach czasu

Źródło grafiki: Goodfellow, Deep Learning, 2016

Przykład: CharRNN

- model języka oparty na znakach (alfabet: h, e, l, o)
- RNN modeluje rozkład prawdopodobieństwa wystąpienia następnego znaku w sekwencji

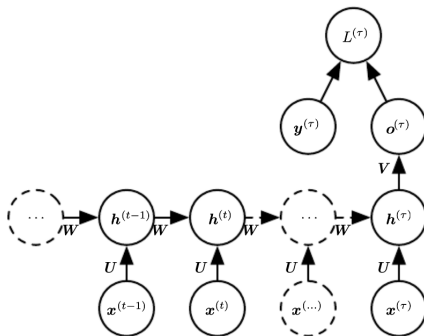

👉 The Unreasonable Effectiveness of Recurrent Neural Networks

Wsteczna propagacja w czasie

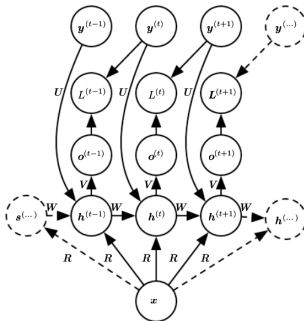
- Rozwinięta w czasie sieć tworzy głęboką sieć neuronową ze wszystkimi tego konsekwencjami (zanikający gradient dla relacji odległych w czasie, rzadziej - wybuchający gradient)
- Obliczenia dla długich sekwencji są kosztowne
- **Truncated BPTT** - ograniczenie długości sekwencji do stałej wartości (np. 20)

Pojedyncze wyjście na końcu sekwencji

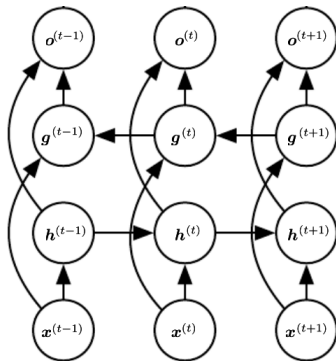
Sieć produkuje wyjście po obejrzeniu całej sekwencji, np. klasyfikacja wpisów w portalach społecznościowych pod względem emocji

Pojedyncze wejście generujące sekwencję

- Sieć produkuje sekwencję wyjść przy prezentacji stałego wzorca (np. etykietowanie zdjęć, opis sceny)
- Sygnał wejściowy x pełni rolę kontekstu
- Modelowanie sekwencji $y^t = f(y^{t-1}; x)$

Dwukierunkowa sieć RNN

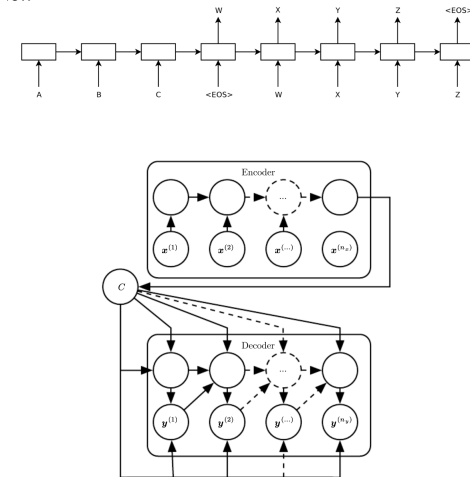
Sieci dwukierunkowe RNN łączą warstwy z rekurencją zależną od sygnału przeszłego **h** z rekurencją zależną od przyszłego sygnału **g**

Schuster, Mike, and Kuldip K. Paliwal. "Bidirectional recurrent neural networks." Signal Processing, 1997

Dwukierunkowa sieć RNN

- informacja z przyszłości może zawierać istotną informację, np. dźwięki kolejnych fonemów (koartykulacja), znaczenie słów w zdaniu
- wyjścia sieci w dowolnym momencie zależą od całej sekwencji wejściowej
- zastosowanie: rozpoznawanie mowy (Graves, 2008, 2009), bioinformaryka (Baldi, 1999), rozpoznawanie pisma (Liwicki, Marcus, 2007)
- dla obrazów 2D możliwe zastosowanie sieci 4 kierunkowych, co pozwala modelować odległe relacje, jednak nie są one tak wydajne w tych zastosowaniach jak CNN

Model Encoder-Decoder

Sutskever et al (2014). "Sequence to Sequence Learning with Neural Networks", NIPS.

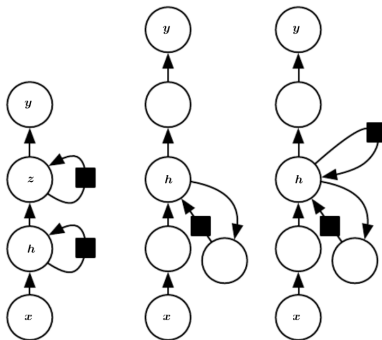
K Cho et al (2014). "Learning Phrase Representations using RNN Encoder-Decoder for Statistical Machine Translation", EMNLP.

Model Encoder-Decoder

seq2seq (Sutskever, 2014) to dwie sieci RNN uczone jednocześnie:

- **enkoder** (reader, input) przetwarza sekwencję wejściową generując kontekst C
- **dekoder** (writer, output) zależnie od kontekstu C generuje sekwencję wyjściową
- wielkość kontekstu C może ograniczyć zdolność sieci do reprezentacji dalekich w czasie relacji
- dodanie uwagi (*attention model*, Bahdanan, 2015) - uwzględnienie w C więcej informacji z enkodera, które skalują wyjścia dekodera

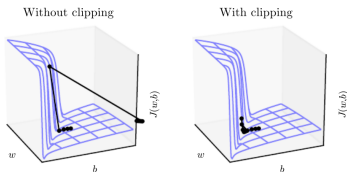
Deep RNN

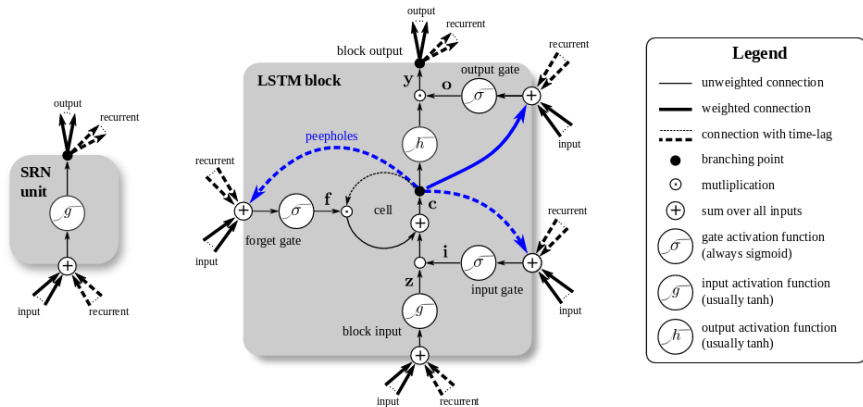
- warstwowe RNN - kolejne warstwy tworzą hierarchię reprezentacji (Graves, 2013)

Problemy uczenia głębokich sieci RNN

- znikający gradient dla odległych w czasie relacji (zanika wykładniczo z czasem), rozwiązaniem LSTM
- niestabilność uczenia - eksplodujący gradient, rozwiązanie: przycinanie gradientu i regularyzacja
- **gradient clipping** - ograniczenie wartości gradientu dla wszystkich wymiarów w mini-batchu, może zmienić kierunek spadku gradientu
- **norm clipping**: jeśli $\|g\| > v$ to $g \leftarrow \frac{gv}{\|g\|}$

Long Short-Term Memory

Sepp Hochreiter, Jürgen Schmidhuber, „Long short-term memory”, 1997

LSTM

$$\mathbf{z}^t = g(\mathbf{W}_z \mathbf{x}^t + \mathbf{R}_z \mathbf{y}^{t-1} + \mathbf{b}_z)$$

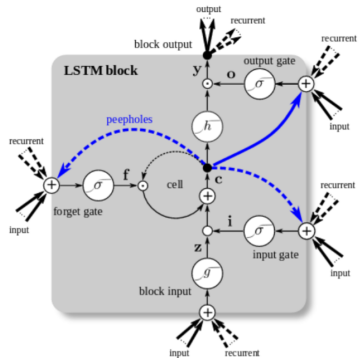
$$\mathbf{i}^t = \sigma(\mathbf{W}_i \mathbf{x}^t + \mathbf{R}_i \mathbf{y}^{t-1} + \mathbf{b}_i)$$

$$\mathbf{f}^t = \sigma(\mathbf{W}_f \mathbf{x}^t + \mathbf{R}_f \mathbf{y}^{t-1} + \mathbf{b}_f)$$

$$\mathbf{c}^t = \mathbf{i}^t \odot \mathbf{z}^t + \mathbf{f}^t \odot \mathbf{c}^{t-1}$$

$$\mathbf{o}^t = \sigma(\mathbf{W}_o \mathbf{x}^t + \mathbf{R}_o \mathbf{y}^{t-1} + \mathbf{b}_o)$$

$$\mathbf{y}^t = \mathbf{o}^t \odot h(\mathbf{c}^t)$$

Sepp Hochreiter, Jürgen Schmidhuber, „Long short-term memory”, 1997

LSTM

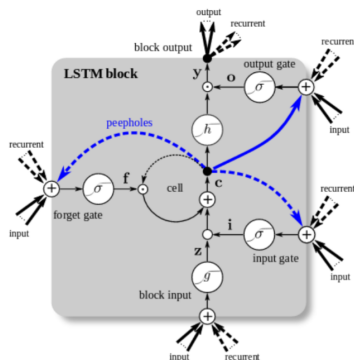
- LSTM niweluje wpływ zanikania gradientu, dzięki czemu pozwala mapować odległe w czasie relacje
- wprowadza dodatkową wewnętrzną jednostkę stanu $\mathbf{c}$
- stan $\mathbf{c}^t$ zależy w sposób liniowy od stanu poprzedniego $\mathbf{c}^{t-1}$ (liniowa rekurencja), więc nawet przy bardzo długich rekurencjach gradient ma szansę nie zaniknąć (*long-term memory*)
- iloczyn Hadamarda $\mathbf{x} \odot \sigma(\mathbf{y})$ (po współrzędnych), realizacja bramki wyłączającej sygnał $\mathbf{x}$
- bramki wejściowa, wyjściowa i bramka zapomnienia sterują zapamiętywanymi informacjami, zależą od sygnału wejściowego i stanu poprzedniego
- funkcja różniczkowalna - można uczyć metodami spadku gradientu i wsteczną propagacją

LSTM

- bramka wejściowa ma wpływ na to jaki sygnał zostanie zapisany w jednostce stanu $\mathbf{c}$
- bramka zapominania steruje wpływem poprzedniego stanu $\mathbf{c}^{t-1}$ na obecny stan $\mathbf{c}^t$
- bramka wejściowa i zapominania wpływają na to co umieszczane jest i co jest usuwane ze stanu
- bramka wyjściowa steruje ilością informacji przepływającą ze stanu wewnętrznego do wyjścia jednostki, pozwala np. zachować na później informacje, które w tym momencie nie są istotne

Peephole LSTM

$$\begin{aligned}
 \mathbf{z}^t &= g(\mathbf{W}_z \mathbf{x}^t + \mathbf{R}_z \mathbf{y}^{t-1} + \mathbf{b}_z) \\
 \mathbf{i}^t &= \sigma(\mathbf{W}_i \mathbf{x}^t + \mathbf{R}_i \mathbf{y}^{t-1} + \mathbf{p}_i \odot \mathbf{c}^{t-1} + \mathbf{b}_i) \\
 \mathbf{f}^t &= \sigma(\mathbf{W}_f \mathbf{x}^t + \mathbf{R}_f \mathbf{y}^{t-1} + \mathbf{p}_f \odot \mathbf{c}^{t-1} + \mathbf{b}_f) \\
 \mathbf{c}^t &= \mathbf{i}^t \odot \mathbf{z}^t + \mathbf{f}^t \odot \mathbf{c}^{t-1} \\
 \mathbf{o}^t &= \sigma(\mathbf{W}_o \mathbf{x}^t + \mathbf{R}_o \mathbf{y}^{t-1} + \mathbf{p}_o \odot \mathbf{c}^t + \mathbf{b}_o) \\
 \mathbf{y}^t &= \mathbf{o}^t \odot h(\mathbf{c}^t)
 \end{aligned}$$

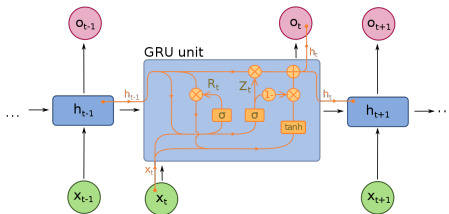

aktywacja bramek uzależniona dodatkowo od poprzedniego stanu $\mathbf{c}^{t-1}$ poprzez połączenia „podglądające” $\mathbf{p}_i$, $\mathbf{p}_o$, $\mathbf{p}_f$

Sepp Hochreiter, Jürgen Schmidhuber, „Long short-term memory”, 1997

Gated Recurrent Unit

- GRU (Kyunghyun Cho et al., 2014) brak jednostki wewnętrznej c i bramki wyjściowej
- bramki: resetu r_t i aktualizacji z_t
- mniej parametrów względem LSTM, porównywalna jakość wyników dla wielu problemów

Źródło: https://en.wikipedia.org/wiki/Recurrent_neural_network

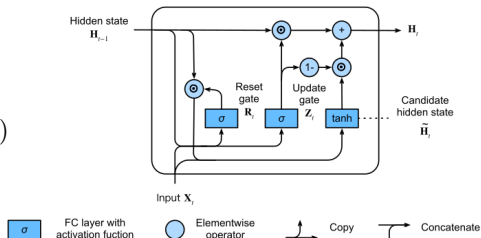
Gated Recurrent Unit

$$\mathbf{z}^t = \sigma(\mathbf{W}_z \mathbf{x}^t + \mathbf{U}_z \mathbf{h}^{t-1} + \mathbf{b}_z)$$

$$\mathbf{r}^t = \sigma(\mathbf{W}_r \mathbf{x}^t + \mathbf{U}_r \mathbf{h}^{t-1} + \mathbf{b}_r)$$

$$\tilde{\mathbf{h}}^t = \tanh(\mathbf{W}_h \mathbf{x}^t + \mathbf{U}_h (\mathbf{r}^t \circ \mathbf{h}^{t-1}) + \mathbf{b}_h)$$

$$\mathbf{h}^t = (1 - \mathbf{z}^t) \circ \mathbf{h}^{t-1} + \mathbf{z}^t \circ \tilde{\mathbf{h}}^t$$

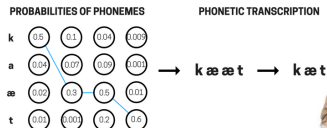
- stan proponowany $\tilde{\mathbf{h}}^t$, dla $\mathbf{r}^t = 0$ sprowadza się do warstwy MLP
- bramka aktualizacji $\mathbf{z}^t$ określa stopień wpływu poprzedniego stanu $\mathbf{h}^{t-1}$ oraz obecnego stanu proponowanego $\tilde{\mathbf{h}}^t$
- bramka resetu odpowiada za relacje krótkie w czasie a
bramka aktualizacji - za długie

Źródło grafiki: https://d2l.ai/chapter_recurrent-modern/gru.html

Connectionist Temporal Classification

- metoda treningu sekwencji, gdy nie ma dostępnego dopasowania ramek (*alignment*), długość sekwencji wejściowej jest dłuższa od sekwencji wyjściowej, np. transkrypcja tekstu na podstawie nagrań audio
- wyjście softmax uzupełnione o dodatkową etykietę 'blank' $\mathcal{L}' = \mathcal{L} \cup \{blank\}$ generuje rozkład prawdopodobieństw zaobserwowania sekwencji etykiet (ścieżki) $\mathbf{y}'$ o długości T

$$P(\mathbf{y}'|\mathbf{x}) = \prod_{t=1}^T P(y'_t|\mathbf{x})$$

Connectionist Temporal Classification

CTC poszukuje sekwencji etykiet o największej wiarygodności $P(\mathbf{y}|\mathbf{x})$ marginalizując po wszystkich możliwych ścieżkach $\mathbf{y}'$ z blankiem

$$p(\mathbf{y}|\mathbf{x}) = \sum_{\mathbf{y}' \in \mathcal{M}^{-1}(\mathbf{y})} P(\mathbf{y}'|\mathbf{x})$$

gdzie $\mathcal{M}$ mapuje sekwencję etykiet o długości T do sekwencji krótszej poprzez usunięcie wszystkich blanków i powtarzających się etykiet $\mathcal{M}(a - ab -) = \mathcal{M}(-aa - -abb) = aab$

Funkcja kosztu

$$L = - \sum \log p(\mathbf{y}|\mathbf{x})$$

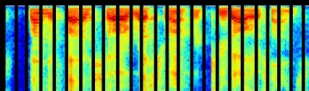
Graves, A., Fernández, S., Gomez, F., Schmidhuber, J., Connectionist temporal classification: labelling unsegmented sequence data with recurrent neural networks. 2006.

Connectionist Temporal Classification (CTC)

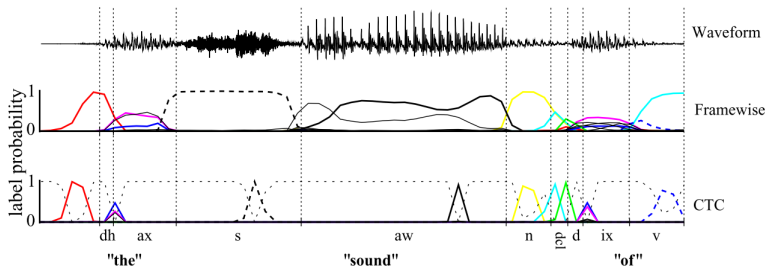
Deep Speech - CTC

No alignment needed!

$$\begin{array}{c} P(_ _ T H _ _ _ E _ _ _ C _ _ A A A _ _ T T _ _ _) \\ + \\ \vdots \\ + \\ P(_ T _ _ H _ _ _ E E _ _ _ C _ _ A A _ _ T _ _ _) \end{array} \quad \left. \vphantom{\begin{array}{c} P(_ _ T H _ _ _ E _ _ _ C _ _ A A A _ _ T T _ _ _) \\ + \\ \vdots \\ + \\ P(_ T _ _ H _ _ _ E E _ _ _ C _ _ A A _ _ T _ _ _) \end{array}} \right\} P(\text{THE} - \text{CAT} -)$$

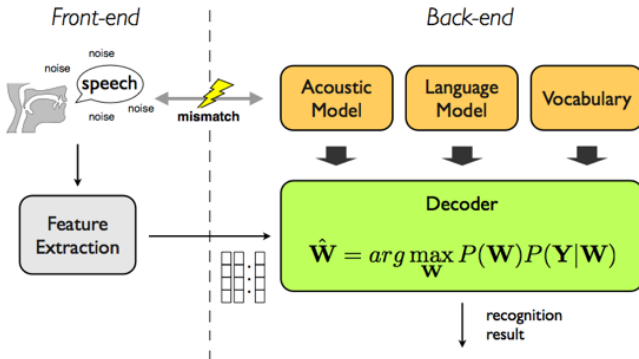

Predykcja CTC

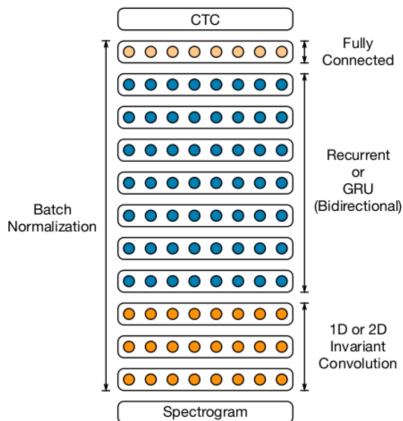
- CTC generuje sekwencję pików etykiet (fonemów) przedzielonych etykietą 'blank'
- w sieci z kosztem CE przesunięcie granic fonemu względem poprawnego dopasowania owocuje błędem nawet gdy fonem jest poprawnie przewidziany
- wyjście CTC może być wykorzystane bezpośrednio (bez konieczności dalszego przetwarzania) do transkrypcji

Automatyczne rozpoznawanie mowy

Źródło grafiki: <https://www.esat.kuleuven.be/psi/spraak/theses/08-09-en/MDT.php>

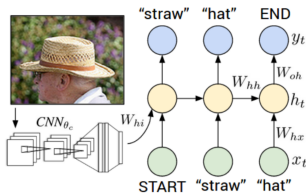
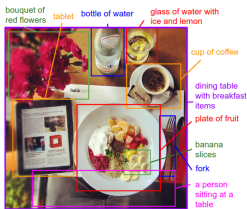
Przykład: Deep Speech 2

Test set	Read Speech		
	DS1	DS2	Human
WSJ eval'92	4.94	3.60	5.03
WSJ eval'93	6.94	4.98	8.08
LibriSpeech test-clean	7.89	5.33	5.83
LibriSpeech test-other	21.74	13.25	12.69

Amodei, Dario, et al. "Deep speech 2: End-to-end speech recognition in english and mandarin."(2015).

NeuralTalk - generator opisów zdjęć

Multimodal Recurrent Neural Network NeuralTalk2

Karpathy A., Fei-Fei L. „Deep Visual-Semantic Alignments for Generating Image Descriptions”, 2015